

ความแตกต่างในระดับรายได้ในระบบเศรษฐกิจแบบนายทุน

ปัจจุบันความแตกต่างกันในระดับรายได้ และมาตรฐานการครองชีพระหว่างประเทศที่ร่ำรวยและประเทศที่ยากจน ได้กลายเป็นปัญหาสำคัญอันหนึ่งในการสร้างสรรค์สันติสุขของโลก รายได้โดยเฉลี่ยของประชากรในประเทศที่ร่ำรวยนั้นมีค่าเกินกว่าสิบเท่าของรายได้โดยเฉลี่ยของประชากรในประเทศที่ยากจน^๑ และช่วงของความแตกต่างมีแนวโน้มที่จะห่างออกไปทุกที นอกจากนั้นระดับรายได้ของประชากรในประเทศที่ยากจนก็ยังคงมีความแตกต่างกันอย่างมาก คนที่ร่ำรวยนับแต่จะรวยขึ้นส่วนคนที่จนก็นับแต่จะจนลง ในประเทศลาตินอเมริกาประชากรส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยคนละ 120 ดอลลาร์ แต่คนส่วนน้อยประมาณห้าเปอร์เซ็นต์ของประชากรมีรายได้ถึงคนละ 2,600 ดอลลาร์^๒ ความไม่เสมอภาคดังกล่าวได้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ยากจนและการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชากรในโลก บรรดาประเทศที่ร่ำรวยได้เห็นถึงความสำคัญในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศผู้นำในกลุ่มโลกเสรี ได้ทุ่มเทเงินจำนวนมากเพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ยากจน^๓ องค์การสหประชาชาติได้ถือว่า

๑. ประเทศที่ร่ำรวยและยากจนในที่นี้หมายถึงประเทศที่มีได้อยู่ในกลุ่มโซเซียลลิสต์ ดูตารางที่ 1

๒. Susanne Bodenheimer, "Dependency and Imperialism: The Roots of Latin American Underdevelopment" in *Reading in U.S. Imperialism*, edited by K.T. Fann and D.C. Hodges, (Boston: Porter Sargent Publisher, 1971) P. 156

๓. Lester B. Pearson, *Partners in Development*. (New York: Praeger Publishers, 1969), PP. 3-14

ทศวรรษที่ผ่านมาเป็น “ทศวรรษแห่งการพัฒนาการ” (Development Decade)^๔ เพื่อช่วยเหลือและเร่งการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ยากจน การช่วยเหลือดังกล่าวได้มีส่วนช่วยให้ประเทศที่ยากจนหลายประเทศได้พัฒนาขึ้น แต่ก็ยังห่างไกลจากเป้าหมายขององค์การสหประชาชาติ บางประเทศสถานการณ์กลับทรุดหนักลงไปอีก ซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งของโลก

ความล้มเหลวของการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมาอันเนื่องมาจากสาเหตุมากมายทั้งภายนอกและภายในของประเทศที่ยากจนเอง บรรดาผู้เชี่ยวชาญต่างก็ให้ทรรศนะที่ต่างกัน เช่น เนื่องจากเงินที่ให้ความช่วยเหลือนั้นไม่พอเพียง และรัฐบาลของประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือใช้เงินที่ได้รับความช่วยเหลือไปในทางที่ผิด^๕ เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของตลาดการค้าของโลกซึ่งไม่เป็นคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเหมือนต้นศตวรรษที่ยี่สิบ^๖ เนื่องจากสถาบันทางสังคมการเมืองและการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็วภายในประเทศที่ยากจนเองได้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา แต่ในปัจจุบันนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มที่เรียกว่า “Radical economist” ได้ชี้ให้เห็นว่าสาเหตุหนึ่งของความล้มเหลวในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ยากจนนั้นสืบเนื่องมาจากความสัมพันธ์และการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของประเทศที่ร่ำรวย ทั้งนี้เนื่องจากการร่วมมือและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ร่ำรวยและประเทศที่ยากจนตั้งอยู่บนบรรทัดฐานที่ไม่เสมอภาคกัน ประเทศที่ร่ำรวยมีแนวโน้มที่จะครอบงำประเทศที่ยากจน และความบกพร่องของระบบเศรษฐกิจแบบนายทุนในโลกเสรีจะก่อให้เกิดรายได้ที่แตกต่างกันมากภายในประเทศที่ยากจนและระหว่างประเทศ^๗

ในบทความนี้จะแบ่งออกเป็นสามตอน โดยจะพูดถึงลักษณะการขยายตัวของนายทุนในระบบเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศเสรี การครอบงำทางเศรษฐกิจ และความแตกต่างในระดับรายได้ของคนในประเทศที่ยากจน

๔. *The United Nations Development Decade: Report by Secretary General* (New York: United Nations 1962)

๕. ฦ John Pincus, “How Much Aid for Underdeveloped Countries”, *Columbia Journal of World Business*, October 1970 และ Pearson, *op. cit.*

๖. ฦ A.K. Cairncross, “The Contribution of International Trade to Economic Development” in *Economic Development: Challenge and Promise*, edited by S. Spiegelglas and C.J. Welsh, (New Jersey: Prentice-Hall, 1970)

๗. ฦ Bodenheimer, *op. cit.*, PP. 155-179 และ Theatonio Dos Santos, “The Structure of Dependence” in *Reading in U.S. Imperalism*, edited by K.T. Fann and D.C. Hodges, (Boston: Porter Sargent Publisher, 1971).

ลักษณะการขยายตัวของนายทุน

การครอบงำทางเศรษฐกิจและความไม่ยุติธรรมในการกระจายรายได้^{๕๔} นั้นเกิดขึ้นจากลักษณะของระบบเศรษฐกิจภายในโลกเสรีเอง ซึ่งเราควรจะต้องพิจารณาถึงกลไกและลักษณะของเศรษฐกิจแบบเสรีหรือนายทุน^{๕๕} นั้นมีการขยายตัวอย่างไร ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนั้น การประกอบการทุกชนิดต้องมุ่งแสวงหา “กำไร” เป็นสำคัญ ภายใต้เงื่อนไขของการแข่งขันโดยเสรี ผู้ประกอบการมีความจำเป็นที่ต้องหาทางเพิ่มกำไรตลอดเวลา เพราะมิฉะนั้นแล้วคู่แข่ง^{๕๖} ของตนจะตามทันและนำหน้าโดยการนำกรรมวิธีใหม่ ๆ เข้ามาสู่การแข่งขัน ซึ่งจะทำให้กำไรของการประกอบการนั้นค่อย ๆ ลดลง และจะทำให้การประกอบการนั้นไม่อยู่ในฐานะที่จะแข่งขันได้และต้องเลิกล้มไปในที่สุด

ในปัจจุบันแม้ว่าการประกอบการส่วนใหญ่ในประเทศที่ร่ำรวยจะอยู่ในระบบกึ่งผูกขาดก็ตาม แต่ความจำเป็นที่จะต้องแข่งขันเพื่อแสวงหากำไรและการอยู่รอดของแต่ละกิจการนั้นยังมียุ่มากทีเดียว โดยเฉพาะการแข่งขันระหว่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากความรู้ทางด้านการผลิตและการดำเนินการต่าง ๆ นั้นอาจจะเอาอย่างและเรียนกันกันได้ ทำให้บริษัทหรือกิจการในประเทศที่ยากจน ซึ่งอาจจะได้เปรียบในเรื่องตลาด วัตถุดิบ และค่าแรงงานที่ถูกภายในประเทศ อยู่ในฐานะที่สามารถจะแข่งขันและทำลายบริษัทหรือกิจการของประเทศร่ำรวยที่มีอิทธิพลในประเทศของตน เพื่อที่จะรักษาระดับการแข่งขันและการแสวงหากำไร ทำให้บริษัทในประเทศที่ร่ำรวยจำต้องเปลี่ยนแปลงขบวนการดำเนินการของตนเสียใหม่ โดยการขยายกิจการเพื่อแสวงหาความได้เปรียบในเรื่องตลาด วัตถุดิบ และแรงงานที่ถูกในประเทศยากจน^{๕๗}

การขยายกิจการเพื่อแสวงหากำไรดังกล่าวนี้เป็นลักษณะสำคัญของบริษัทหรือกิจการในระบบนายทุนโลกเสรี^{๕๘} ทั้งนี้เพราะการขยายตัวทางเศรษฐกิจภายในประเทศที่ร่ำรวยเองนั้นมีขอบเขตจำกัดต่อความเจริญเติบโตของบริษัทในระบบนายทุน บริษัทหรือการประกอบการในประเทศที่ร่ำรวยจึงต้องหาทางขยายตลาดของตนให้กว้างขวางออกไป ทางหนึ่งที่จะทำได้โดยการขยายไปในต่างประเทศที่ตนจะได้เปรียบในเชิงแข่งขัน สิ่งที่เห็นได้ชัดในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ

๕๔. รุ Richard Wolfe, “Modern Imperialism : A View from the center,” *American Economic Review*, MAY 1970

๕๕. รุ Paul Baran and Paul Sweezy, *Monopoly Capital*, (New York : Monthly Review Press, 1966), ch.2

ระบบนายทุนคือการเคลื่อนไหวของเงินทุนส่วนเอกชนจากประเทศที่แข็งแกร่งไปยังประเทศที่อ่อนแอ แต่สิ่งที่แฝงมาในรูปของการลงทุนระหว่างประเทศคือการสร้างลัทธินิยมแบบนายทุน ทั้งด้าน เศรษฐกิจและสังคมในประเทศที่ยากจน รัฐบาลในประเทศที่ร่ำรวยต่างก็ให้การส่งเสริมและการ คุ้มครองการขยายตัวดังกล่าว ดังจะเห็นได้ว่าตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา การร่วมมือ และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศเสรีได้ขยายตัวเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อบ่มบ่มที่จะ ช่วยการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศที่ยากจน และเพื่อประโยชน์ทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง ของประเทศที่ร่ำรวยเอง รัฐบาลของประเทศร่ำรวยได้ให้ความช่วยเหลือในรูปต่างๆ และส่งเสริม ให้มีการลงทุนระหว่างประเทศ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา รัฐบาลให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน ให้เอกชนไปลงทุนในประเทศที่ยากจน การลงทุนส่วนเอกชนของอเมริกาในประเทศที่ยากจนได้ เพิ่มขึ้นจาก 5.7 พันล้านดอลลาร์ในปี 1950 เป็น 20 พันล้านดอลลาร์ในปี 1969^{๑๐} แต่เนื่องจาก โครงการสร้างทางเศรษฐกิจที่อ่อนแอของประเทศที่ยากจนทำให้ประเทศที่ยากจนไม่ได้รับ ประโยชน์จากการลงทุนเท่าที่ควร ตรงกันข้ามกลับทำให้อำนาจในการต่อรองทางเศรษฐกิจของประเทศ ยากจนกลับอ่อนแอลงไปอีก จนทำให้ตกอยู่ในอำนาจครอบงำทางเศรษฐกิจของประเทศร่ำ รวยมากยิ่งขึ้น

การครอบงำทางเศรษฐกิจ

การครอบงำทางเศรษฐกิจนั้นอาจเกิดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ กัน แต่ในที่นี้จะกล่าวถึง เฉพาะการครอบงำที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศร่ำรวยกับประเทศ ยากจน เราจะแบ่งมูลเหตุของการครอบงำทางเศรษฐกิจออกเป็นสองส่วน คือ 1. มูลเหตุที่เกิดจาก ภายนอก ซึ่งเกิดจากการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่ประเทศยากจนตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ และ 2. มูลเหตุที่เกิดขึ้นจากภายในประเทศยากจนเอง ซึ่งประชาชนยอมรับวัฒนธรรม และเลียนแบบการใช้จ่ายของประเทศร่ำรวยเป็นการถูกครอบงำทางวัฒนธรรม

มูลเหตุที่เกิดขึ้นจากภายนอกประเทศ

เนื่องจากพลังทางเศรษฐกิจของประเทศที่ร่ำรวยอยู่ในฐานะที่แข็งแกร่งกว่าของประเทศที่ ยากจน เมื่อเปิดความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างกันขึ้น ประเทศร่ำรวยจึงอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบในการต่อรอง ซึ่งเป็นไปในการมีอำนาจผูกขาดทั้งทางด้านการค้าและวิทยาการผลิต

ก.) อำนาจการผูกขาดในการค้า

สินค้าขาออกที่เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศยากจนส่วนใหญ่เป็นสินค้าขั้นปฐม (primary product) ซึ่งมีความผันแปรมากทั้งด้านการผลิตและการจำหน่าย สำหรับสินค้าขั้นส่วนใหญ่เป็นสินค้าทุนและอุตสาหกรรม ซึ่งอยู่ในความต้องการมากของประเทศยากจน และเนื่องจากประเทศที่ร่ำรวยมีอำนาจในการผูกขาดและอิทธิพลในการค้าระหว่างประเทศจึงสามารถกดราคาสินค้าประเภทวัตถุดิบจากประเทศที่ยากจนและเพิ่มราคาสินค้าทุนและอุตสาหกรรมของตน ทำให้ประเทศที่ยากจนได้รับความเดือดร้อนในปัญหาเรื่องดุลย์การชำระเงิน และไม่สามารถพึ่งสินค้าขาออกแต่เพียงอย่างเดียวในการพัฒนาเศรษฐกิจของตน^{๑๑} และมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งความช่วยเหลือจากต่างประเทศในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว บรรดาประเทศยากจนที่กำลังเร่งการพัฒนาเศรษฐกิจของตน ได้หันมาใช้นโยบายการผลิตเพื่อทดแทนสินค้าเข้า แต่เนื่องจากการประกอบการเอกชนส่วนใหญ่ในประเทศยากจนขาดแคลนเงินทุนและความรู้ในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม จึงทำให้อุตสาหกรรมภายในประเทศเจริญได้ช้า เพื่อที่จะเร่งการพัฒนาเศรษฐกิจของตน รัฐบาลประเทศต่าง ๆ จึงหันมาสนับสนุนและส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ในการส่งเสริมดังกล่าวมีส่วนช่วยให้บริษัทต่างประเทศเพิ่มพูนอำนาจการผูกขาดและครอบงำทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะบริษัทหรือการประกอบการของประเทศร่ำรวยมีความได้เปรียบอย่างมาก ทั้งในด้านเงินทุน การตลาดและความรู้ในการผลิต ในบางกรณีแม้ว่าบริษัทภายในประเทศจะทำการผลิตสินค้าและบริการเอง แต่ก็มักจะต้องพึ่งพาบริษัทต่างประเทศในทางอ้อม เช่นการขอใช้สิทธิบัตรในการผลิตสินค้าบางชนิด การใช้เครื่องหมายการค้า และการร่วมทุนประกอบกิจการ

บริษัทต่างประเทศที่เข้าไปลงทุนหรือร่วมลงทุนนั้นมักจะเลือกกิจการที่สามารถทำกำไรในอัตราสูงกว่าการลงทุนในประเทศของตน^{๑๒} และเลือกลงทุนในกิจการที่สามารถถอนทุนคืนได้ง่าย

๑๑. กู Harald B. Malmgren, *Trade for Development*, (Washington D.C. : Overseas Development Council, 1971), และ Hollis B. Chenery, "Comparative Advantage and Development Policy" in *Economic Development : Reading in Theory and Practice*, edited by T. Morgan and G.W. Betz, (California : Wodsworth, 1970)

๑๒. กู Thomas E. Weisskopf, "United States Foreign Private Investment: An Empirical Survey" in *The Capitalist System*, edited by Richard C. Edwards, Michael Reich and Thomas E. Weisskopf (New York : Prentice-Hall, 1972)

โดยทั่วไปมักจะนิยมลงทุนผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อการบริโภค ซึ่งไม่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่กลับทำให้เกิดการบริโภคมากยิ่งขึ้น กิจกรรมที่มีความมั่นคงและสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศที่ยากจนและการค้าระหว่างประเทศเช่น กิจกรรมธนาคาร กิจกรรมน้ำมัน การขนส่งระหว่างประเทศ และกิจกรรมชุดค้นทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในความต้องการของประเทศร่ำรวย การที่มีอำนาจผูกขาดและการทำกำไรในอัตราสูงนั้น ทำให้บริษัทต่างประเทศสามารถที่จะเรียกทุนคืนได้เร็ว และส่งผลกำไรกลับประเทศของตน ซึ่งในระยะยาวแล้วจะมีผลทำให้เงินทุนกลับไหลไปสู่ประเทศที่ร่ำรวย^{๓๓}

การลงทุนของบริษัทต่างประเทศดังกล่าวมีส่วนช่วยเพิ่มทุนประสิทธิภาพการผลิตและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ยากจน แต่ในขณะเดียวกันทำให้บริษัทภายในประเทศมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งบริษัทต่างประเทศมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะโดยทั่วไปแล้วบริษัทต่างประเทศที่เข้ามาลงทุน หรือลงทุนนั้น ต่างก็มุ่งแสวงหากำไรและรักษาสถานะการผูกขาดของตนเป็นสำคัญ ดังนั้นบริษัทนายทุนต่างประเทศจึงพยายามไม่ให้บริษัทภายในประเทศหลุดพ้นจากอำนาจการครอบงำของตน

ข) การผูกขาดในวิทยาการผลิต

ประเทศที่ร่ำรวยมีอำนาจผูกขาดในวิทยาการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ ประเทศที่ยากจนมักจะเลียนแบบกรรมวิธีการผลิตเหล่านั้น ทำให้ประเทศที่ยากจนมีความจำเป็นต้องพึ่งประเทศที่ร่ำรวยในเรื่องสินค้าทุน และไม่อยู่ในฐานะที่จะแข่งขันกับประเทศที่ร่ำรวย การเลียนแบบและรับเอาวิทยาการผลิตของประเทศที่ร่ำรวยมาใช้นั้นย่อมไม่เหมาะสมกับปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในประเทศที่ยากจนเอง ทั้งนี้เพราะกรรมวิธีและวิทยาการผลิตต่าง ๆ ของประเทศที่ร่ำรวยนั้นมรากฐานมาจากสิ่งแวดล้อมและสภาพการเศรษฐกิจของตนซึ่งขาดแคลนแรงงาน การผลิตส่วนใหญ่จึงหันไปไปในทางที่จะใช้ทุนมากกว่าแรงงาน ส่วนประเทศที่ยากจนนั้นขาดแคลนทุน แต่มีแรงงานมากมาย การนำเอาเครื่องจักรมาใช้นั้นสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตก็จริง แต่ทำให้เกิดการว่างงานมากขึ้น เพราะไม่สามารถหางานเพิ่มให้พอกับแรงงานที่มีอยู่อย่างมากมาย จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติปรากฏว่า ในประเทศที่ยากจนนั้นมีอัตราการว่างงานสูงกว่าประเทศที่ร่ำรวยมาก ประมาณกันว่าในประเทศที่ยากจนอัตราการว่างงานสูงถึงร้อยละ 25 ของแรงงาน^{๓๔}

๓๓. กุญชรารังที่ ๓

๓๔. Bodenheimer, *op. cit.*

การเลือกหรือการดัดแปลงกรรมวิธีการผลิตนั้น หากเป็นการลงทุนโดยตรงแล้วบริษัทต่างประเทศมักจะใช้กรรมวิธีและวิทยาการผลิตของประเทศตน ซึ่งทำให้อุตสาหกรรมสินค้าทุนและวัตถุดิบของตนส่งออกได้มากขึ้น สามารถส่งคนของตนออกไปทำงานในรูปของผู้เชี่ยวชาญและช่างฝีมือ และทำให้สามารถรักษอำนาจการครอบงำทางเศรษฐกิจของตนไว้ได้ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ประเทศยากจนมีความจำเป็นต้องใช้เงินตราต่างประเทศและก่อให้เกิดปัญหาเรื่องดุลยการค้า การชำระเงิน และไม่สามารถทำการพัฒนาเศรษฐกิจได้เร็ว ถึงกับบางคนกล่าวว่านโยบายการผลิตสินค้าทดแทนสินค้าเข้าโดยการลงทุนต่างประเทศนั้นไม่ค่อยได้ผลในการพัฒนาเศรษฐกิจ^{๑๕}

2. มูลเหตุที่เกิดจากภายในประเทศ

ปัจจุบันการสื่อสารและการคมนาคมระหว่างประเทศได้เจริญก้าวหน้ามาก ประชาชนในแต่ละประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มโลกเสรี สามารถที่จะติดต่อแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมระหว่างกันได้ง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งมีส่วนช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากความเจริญและอำนาจทางเศรษฐกิจแตกต่างกันมาก ประชาชนในประเทศที่ยากจน โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นผู้นำ กลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากการร่วมมือกับต่างประเทศ และกลุ่มที่เรียกว่าปัญญาชน มักจะมีความนิยมและรับเอาวัฒนธรรมของประเทศร่ำรวยซึ่งตนได้คบค้าหรือเคยศึกษามา การรับเอาวัฒนธรรมและการเลียนแบบความเป็นอยู่ดังกล่าวนี้อาจมีส่วนทำให้ประเทศยากจนตกอยู่ในความครอบงำทางเศรษฐกิจของประเทศร่ำรวยมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจจะแยกพิจารณาได้ดังนี้

ก) การเลียนแบบอย่างการบริโภคและการใช้จ่าย

การเลียนแบบอย่างที่มีผลทางเศรษฐกิจอันหนึ่ง คือการเลียนแบบกรรมวิธีการผลิตซึ่งได้กล่าวไว้ในหัวข้อก่อน และการเลียนแบบการบริโภคและการใช้จ่าย เป็นที่ยอมรับกันว่า โดยทั่วไปประชากรในประเทศที่ร่ำรวยนั้นมีมาตรฐานการครองชีพที่สูง ซึ่งประชากรในประเทศยากจนปรารถนาที่จะเอาแบบอย่าง เนื่องจากความยากจนของประเทศ คนส่วนใหญ่ไม่สามารถที่จะทำได้ แต่ชนกลุ่มน้อยที่เป็นชนชั้นนำและปัญญาชนมีรายได้สูงและความเป็นอยู่ดีกว่าคนทั่วไปอยู่ในฐานะที่จะเลียนแบบการบริโภคและการใช้จ่ายได้ การเลียนแบบดังกล่าวนี้อาจทำให้มีความจำ

๑๕. กู Albert O. Hirschman, "An Appraisal of Import-Substituting" in *Economic Development: Challenge and Promise*, edited. by S. Spiegelglas and C.J. Welsh, (New Jersey: Prentice-Hall, 1970)

เป็นต้องใช้สินค้าและบริการของประเทศที่ร่ำรวยมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าสินค้าและบริการเหล่านั้นจะผลิตขึ้นเองภายในประเทศก็ต้องใช้กรรมวิธีการผลิตของประเทศที่ร่ำรวย ในบางกรณีการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพหรือฟุ่มเฟือยนั้นจำเป็นต้องใช้วัตถุดิบและช่างฝีมือจากต่างประเทศด้วย

การกระทำของชนชั้นนำเหล่านั้นมักเป็นแบบอย่างของคนทั่วไป โดยเฉพาะชนชั้นกลาง การที่จะยกฐานะทางสังคมของคนหนึ่งสิ่งหนึ่งที่จะต้องทำคือการเลียนแบบอย่างรสนิยมในการบริโภคและการใช้จ่ายของชนชั้นนำที่ร่ำรวย การนิยมชมชอบดังกล่าวกว่าจะกลายเป็นความเคยชิน และกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชนชั้นร่ำรวยที่จะขาดสินค้าและบริการนั้นไม่ได้ การเลียนแบบการบริโภคและการใช้จ่ายนั้น ทำให้ประเทศยากจนมีความจำเป็นที่จะต้องคบค้าและพึ่งประเทศที่ร่ำรวยมากยิ่งขึ้น

ข) การสูญเสียกำลังงานที่มีความรู้

ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ประชาชนแต่ละคนมีความเห็นแก่ตัวมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวม ทุกคนให้ความสำคัญของเงินมากและมุ่งแสวงหาโดยไม่คำนึงถึงความรับผิดชอบและความผูกพันที่มีต่อส่วนรวม บรรดาปัญญาชนและผู้เชี่ยวชาญทั้งหลายที่ได้รับการฝึกฝนอบรมทั้งภายในและนอกประเทศ และเคยรู้ถึงหรือลุ่มสความสละสลวยของความ เป็นอยู่ของคนในประเทศที่ร่ำรวยนั้น มีแนวโน้มที่จะแสวงหาความสุขและประโยชน์ส่วนตนโดยการอพยพเข้าไปอยู่ในประเทศที่ร่ำรวย ปรากฏว่าในแต่ละปีจะมีนักวิทยาศาสตร์ วิศวกร แพทย์ พยาบาล และผู้มีฝีมือต่าง ๆ อพยพไปอยู่ในประเทศที่ร่ำรวยเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะประเทศที่ร่ำรวยนั้นมีนโยบายรับบุคคลที่มีความรู้ ให้ค่าตอบแทนสูงและสามารถจัดหางานให้ใช้ความรู้ความชำนาญได้อย่างเต็มที่ ตลอดจนสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีกว่า

แรงงานทางด้านการแพทย์ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นและขาดแคลนมากในประเทศยากจนนั้นอยู่ในความต้องการของประเทศที่ร่ำรวยเช่นกัน รัฐบาลหลายประเทศ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา มีนโยบายรับแรงงานเหล่านี้ ปรากฏว่ามีแพทย์หลังไอลเข้าไปทำงานในสหรัฐอเมริกามากมาย จากรายงานของรัฐบาลสหรัฐ ปรากฏว่า ปัจจุบันสหรัฐมีแพทย์ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมจากต่างประเทศถึง 63,000 คน มากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนดังกล่าวไปจากประเทศที่ยากจน และในแต่ละปีสหรัฐได้รับแพทย์ที่ผลิตจากต่างประเทศมากกว่าที่ผลิตขึ้นภายในสหรัฐเอง เช่นในปี 1971 สหรัฐผลิตแพทย์ได้ 8,974 คน แต่ในปีเดียวกันนั้นมีแพทย์ต่างประเทศเข้าไปทำงานในสหรัฐ

ถึง 10, 540 คน ในรายงานดังกล่าวตอนหนึ่งได้กล่าวถึงประเทศไทยว่า ในรัฐนิวยอร์กมีแพทย์ไทยทำงานที่นั่นมากกว่าแพทย์ที่ทำงานเพื่อประชาชนในชนบทจำนวน 28 ล้านคนของประเทศไทย^{๑๖}

การอพยพของแรงงานที่มีความรู้ดังกล่าว ถ้าหากพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วย่อมเป็นประโยชน์ต่อโลก ทั้งนี้เพราะว่าการที่แรงงานอพยพไปทำงานในแหล่งที่มีสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจสูงนั้นจะสามารถทำให้เขาทำงานด้วยความเต็มใจมากขึ้น ช่วยให้เขาสามารถใช้ประสิทธิภาพการทำงานได้เต็มที่ ซึ่งก็พลอยทำให้สามารถเพิ่มสินค้าและบริการอันจะเป็นผลดีต่อโลกเป็นส่วนรวม แต่ถ้าหากพิจารณาในด้านของประเทศที่ยากจนแล้วย่อมไม่เป็นผลดี ทั้งนี้เพราะประเทศที่ยากจนนั้นขาดแคลนแรงงานประเภทนี้มาก แรงงานเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องใช้ในการพัฒนาการต่าง ๆ ทำให้ต้องเสียเวลาและเงินทุนในการผลิตแรงงานดังกล่าว แต่ผลตอบแทนกลับตกอยู่กับประเทศที่รับการอพยพนั้น ถ้าหากเราพิจารณาถึงหลัก "Externality" ทางเศรษฐศาสตร์แล้ว ในบางกรณีการอพยพของแรงงานดังกล่าวอาจจะไม่เป็นผลดีต่อโลกโดยส่วนรวมก็ได้ ถ้าหากว่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่ประเทศยากจนต้องแบกภาระนั้นมากกว่าคุณประโยชน์ที่คนในประเทศร่ำรวยได้รับ^{๑๗}

ค) การเกิดชนชั้นที่นิยมการร่วมมือกับต่างประเทศ

จากการร่วมมือและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศทำให้เกิดชนชั้นพวกหนึ่งที่ได้รับประโยชน์จากการร่วมมือดังกล่าว กลุ่มชนที่ได้รับประโยชน์โดยตรงได้แก่พ่อค้าที่ทำการค้าขายติดต่อกับต่างประเทศ พวกที่ร่วมลงทุนและพวกที่ทำงานในกิจการดังกล่าว โดยเฉพาะพวกที่ทำงานกับบริษัทต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชนบางกลุ่มเช่นนักการเมือง นักการทหาร ก็พลอยได้รับประโยชน์จากการร่วมมือกับต่างประเทศ คนชั้นนำในกลุ่มเหล่านี้มักจะมีส่วนได้เสียและรับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากชนกลุ่มที่ได้รับประโยชน์โดยตรง กลุ่มชนเหล่านี้จะมีรายได้สูงและความเป็นอยู่ดีกว่าประชาชนโดยทั่วไป และถือว่าเป็นชนชั้นนำของสังคม บุคคลเหล่านี้จะมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มของตน และมักจะสอดคล้องกับประโยชน์ของบริษัทต่างประเทศ สิ่งเหล่านี้พอจะเห็นได้จากการส่งเสริมการลงทุนของประเทศที่ยากจน ที่ให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แก่การลงทุนและการร่วมทุนจากต่างประเทศ มากจนเกินความจำเป็น ทำให้ประชาชนทั่วไปต้องแบกภาระในรูปของการใช้สินค้าราคาแพง

๑๖. U.S. News & World Report. Vol. LXXV No. 1 July 2, 1973 P. 48

๑๗. Mordechay E. Kreinin, *International Economics: A Policy Approach*, (New York : Harcourt Brace Jovanovich, 1971) Ch. 17.

หรือต่อคุณภาพ หรือภาระภาษีอย่างอื่นที่รัฐบาลต้องหาทางชดเชย การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา กับเงินตราต่างประเทศที่สูงเกินกว่าที่ควรจะเป็น (Overvalued exchange rate) ย่อมจะเป็นการส่งเสริมสินค้าขาเข้า และการส่งเสริมการใช้วิทยาการผลิตที่ต้องใช้สินค้าทุนมาก ซึ่งต้องส่งจากต่างประเทศ จากการที่ชนชั้นนายทุนพยายามรักษาสถิติประโยชน์ของตนซึ่งพลอยสอดคล้องกับประโยชน์ของต่างชาตินั้นจะทำให้บุคคลเหล่านั้นจะพยายามต่อต้านการเร่งรัดความเป็นชาตินิยมของคนส่วนรวม ซึ่งจะขัดกับผลประโยชน์ของตน

การถูกรอบจำทางเศรษฐกิจย่อมจะมีส่วนทำให้ถูกรอบจำทางการเมืองด้วย เพราะตราใบที่ประเทศยากจนจำต้องแสวงหาความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากประเทศที่ร่ำรวย หรือการกู้ยืมจากองค์การการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศที่ร่ำรวยมีอิทธิพลอยู่แล้ว อิสรภาพทางการเมืองของประเทศที่ยากจนย่อมถูกจำกัด^{๑๔} จากมูลเหตุที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ประเทศที่ยากจนตกอยู่ในความครอบงำของประเทศที่ร่ำรวยมากขึ้นทุกที และเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ยากจน ผลที่ติดตามมาก็คือความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ได้ส่วนสมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของประชากร ทำให้เกิดความแตกต่างกันในระดับรายได้ของคนภายในประเทศมากยิ่งขึ้นซึ่งเราจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

ความแตกต่างในระดับรายได้

ระบบเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในโลกเสรีนั้น รัฐบาลเคารพหลักการสิทธิในทรัพย์สินของเอกชน รายได้ของแต่ละคนนั้นจะขึ้นอยู่กับ จำนวน และ คุณภาพ ของปัจจัยการผลิตทางเศรษฐกิจ (ที่ดิน แรงงาน และทุน) แต่ละชนิดที่ตนเป็นเจ้าของ ปรากฏว่าที่ดิน ทุน และแรงงาน ที่มีฝีมือส่วนใหญ่จะตกอยู่ในความครอบครองของคนกลุ่มน้อย ส่วนประชากรส่วนใหญ่จะมีแต่เพียงแรงงานที่ด้อยฝีมือ ดังนั้นจึงไม่เป็นการแปลกแต่อย่างใดเลยที่รายได้ของประชากรจะแตกต่างกันอย่างมากมาย ถึงแม้จะปรากฏว่าในปัจจุบันบรรดาประเทศยากจนต่าง ๆ ได้มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจพอสมควร คือ ประเทศส่วนใหญ่สามารถเพิ่มความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจรวดเร็วกว่าการเพิ่มของประชากร แต่โดยทั่วไปแล้วอัตราการเพิ่มของประชากรยังอยู่ในอัตราสูง ทำให้

๑๔. ศุ. Teresa Hoyer, *Aid as Imperialism*, (London : Penguin, 1971)

แรงงานที่ต่อคุณภาพเพิ่มขึ้นมาก แต่การใช้แรงงานดังกล่าวไม่เพิ่มขึ้นมากเท่าที่ควร ทำให้เกิดการว่างงานและเกิดความแตกต่างในรายได้มากยิ่งขึ้น

วิธีที่จะลดความแตกต่างหรือการจัดสรรการกระจายรายได้ให้เป็นไปอย่างยุติธรรมนั้นอาจเป็นไปได้ในลักษณะต่าง ๆ กัน โดยใช้วิธีรุนแรงด้วยการบังคับ หรือวิธีที่ไม่รุนแรง โดยการใช้นโยบายภาษีและการใช้จ่ายของรัฐบาล แต่ในขั้นนี้จะพิจารณาถึงเฉพาะการกระจายรายได้โดยการใช้ และการกระจายปัจจัยการผลิต ซึ่งพอจะแยกได้ดังนี้

1. การเพิ่มการใช้และค่าตอบแทนแรงงานที่ต่อคุณภาพ

การที่จะลดความแตกต่างในระดับรายได้นั้นอาจทำได้โดยหาทางเพิ่มอัตราค่าแรงและใช้แรงงานต่อฝีมือมากยิ่งขึ้น คือเพิ่มการใช้แรงงานประเภทนี้ และค่อยๆ เพิ่มอัตราค่าแรงงานของแรงงานประเภทนี้ ในอัตราที่สูงกว่าอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ การกระทำดังกล่าวในระยะยาวนั้นจะมีผลทำให้คนส่วนใหญ่มีรายได้สูงขึ้น และลดช่วงความแตกต่างของรายได้ วิธีการนี้อาจจะเป็นผลเสียต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในข้อที่ว่า การกระจายรายได้นั้น จะมีผลทำให้การสะสมทุนน้อยลง^{๑๙} ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าความโน้มเอียงในการบริโภคจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นของผู้ที่มีรายได้ต่ำสูงกว่าของผู้ที่มีรายได้สูง แต่มีบางคนกลับเห็นว่าวิธีดังกล่าวกลับจะช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะชนกลุ่มน้อยที่มีรายได้สูงนั้นมักจะใช้จ่ายไปในทางที่ฟุ่มเฟือย ขอบใช้สินค้าและบริการจากต่างประเทศ แต่การช่วยให้คนส่วนใหญ่มีรายได้สูงขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่มุ่งใจทางเศรษฐกิจที่จะกระตุ้นให้ทำงานมากขึ้น เป็นการเพิ่มผลผลิต การบริโภคที่เพิ่มขึ้นของคนกลุ่มหลังนี้จะหนักไปในสินค้าและบริการที่ผลิตภายในประเทศมากกว่าสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะรายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้นไม่สูงพอที่จะใช้สินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศเหมือนชนกลุ่มแรก นอกจากรสนิยมการบริโภคก็ต่างกับชนกลุ่มแรก^{๒๐}

วิธีการกระจายรายได้ดังกล่าวนี้เป็นไปได้ในแนวความคิดเท่านั้น แต่ในสิ่งที่เป็นอย่างจริงนั้นเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในประเทศยากจนนั้นเป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มค่าแรงและการใช้แรงงานที่ต่อคุณภาพ เนื่องจากแรงงานที่ต่อคุณภาพนั้นมีอยู่มากมาย และอัตราการว่างงานอยู่ในอัตราสูง คนงานส่วนใหญ่ไม่อยู่ในฐานะที่เรียกร้องค่าแรงให้สูงขึ้น

๑๙. W. Arthur Lewis, *Development Planning*, (London : George Allen & Unwin, 1966) pp. 87-97.

๒๐. ศุ William R. Cline, *Potential Effects of Income Redistribution on Economic Growth* (New York : Praeger Publishers, 1972)

ถึงแม้รัฐบาลจะใช้วิธีการกำหนดค่าแรงขั้นต่ำนั้นก็ช่วยไม่ได้มาก ทั้งนี้เพราะการกำหนดอัตราค่าแรงขั้นต่ำที่สูงเกินไปนั้นจะผลักดันให้ผู้ประกอบการหันไปใช้กรรมวิธีการผลิตที่ใช้ทุนมากยิ่งขึ้น และทำให้แรงงานที่ด้อยคุณภาพว่างงานมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยต่างๆ ที่เป็นปัจจัยต่อการใช้แรงงานที่ด้อยคุณภาพ อาทิ เช่น

ก) พฤติกรรมการบริโภคและการใช้จ่ายของผู้ที่มีรายได้สูง

การที่ระดับรายได้แตกต่างกันอย่างมากนั้นทำให้อำนาจการซื้อส่วนใหญ่ตกอยู่ในมือของคนกลุ่มน้อย และเนื่องจากกลุ่มชนที่มีรายได้สูงนั้นมักจะเลียนแบบการใช้จ่ายและรับเอาวัฒนธรรมของประเทศที่ร่ำรวย ทำให้ความต้องการสินค้าและบริการของประเทศนั้นๆ ไปในสินค้าฟุ่มเฟือยที่ต้องสั่งจากต่างประเทศ หรือสินค้าและบริการที่ต้องพึ่งทุนและวัตถุดิบจากต่างประเทศ ดังได้กล่าวไว้ในตอนก่อน ความต้องการสินค้าและบริการที่เป็นไปในลักษณะนั้นมผลทำให้วิทยาการผลิตและส่วนประกอบในการผลิตสินค้า และบริการต่าง ๆ เป็นไปในทางที่จะใช้แรงงานที่ด้อยคุณภาพน้อยลงทุกที

ข) การเลือกกรรมวิธีและวิทยาการการผลิต

ในการเลือกกรรมวิธีและวิทยาการในการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ทั้งในส่วนเอกชนและของรัฐนั้น มักจะเลียนแบบอย่างของประเทศที่ร่ำรวย การเลือกดังกล่าวนอกจากจะทำให้ต้องใช้เงินตราต่างประเทศในการสั่งซื้อสินค้าทุนและวัตถุดิบจากต่างประเทศแล้วยังทำให้คนงานที่ด้อยฝีมือว่างงานมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลบางประเทศได้ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรต่าง ๆ เข้ามาทำงานในด้านการเกษตรเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิตของประเทศนั้น ได้ก่อให้เกิดการว่างงานในกลุ่มแรงงานที่ด้อยคุณภาพขึ้น ทั้งนี้เพราะแรงงานประเภทนี้มีอยู่มากมายและการขยายตัวทางเศรษฐกิจมีไม่เพียงพอที่รับแรงงานเหล่านี้ การนำเอาวิธีการผลิตแบบใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดการว่างงานในปัจจุบันการผลิตที่มีอยู่เดิมย่อมไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่นการนำรถไถนาเข้ามาใช้ในการทำนาเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิตนั้นย่อมเป็นการขาดแคลนแรงงานที่ใช้ในการผลิต แต่ในกรณีที่การว่างงานในส่วนเกษตรกรรมมีอยู่แล้วย่อมจะทำให้มีการว่างงานมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านกำลังคนและปศุสัตว์ที่ใช้ทำงาน พลอยมีผลทำให้การเลี้ยงปศุสัตว์ที่ใช้งานลดลงและอาจมีผลทำให้อุปทานของเนื้อสัตว์ลดลงด้วย

2. การกระจายปัจจัยการผลิตแก่ผู้ทำการผลิต

การที่จะลดช่วงของความแตกต่างในระดับรายได้ขึ้นนี้อาจทำได้วิธีหนึ่ง โดยการกระจายปัจจัยการผลิตทางเศรษฐกิจแก่ประชาชนอย่างยุติธรรม คือพยายามให้ผู้ทำการผลิตมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของในปัจจัยการผลิตนั้นมากยิ่งขึ้น แต่ดูเหมือนว่าจะทำได้ยากในระบบเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งในขั้นนี้จะแยกพิจารณาเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตที่มีอยู่เดิม และปัจจัยการผลิตที่เกิดขึ้นใหม่จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ก. ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่เดิม

ที่ดินและทุนที่มีอยู่ในปัจจุบันซึ่งอยู่ในความครอบครองของคนกลุ่มน้อยนั้นย่อมจะนำมาแบ่งปันแก่คนที่ทำการผลิตได้ยาก ทั้งนี้เพราะการเคารพในหลักกรรมสิทธิของเอกชน นอกจากนั้นชนกลุ่มน้อยเหล่านั้นยังมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการทางเศรษฐกิจของรัฐ ย่อมจะป้องกันและคัดค้านการกระทำใด ๆ ที่จะรื้อถอนกรรมสิทธิในทรัพย์สินของตน ดังปรากฏว่ากฎหมายการปฏิรูปที่ดินในประเทศต่าง ๆ นั้นไม่สามารถดำเนินการให้ได้ผลเต็มที่ ทั้งนี้เพราะการต่อต้านของบรรดาเจ้าของที่ดินรายใหญ่ ๆ กฎหมายการส่งเสริมการลงทุนของประเทศต่าง ๆ จะให้หลักประกันในทรัพย์สินของชาวต่างประเทศที่ไปลงทุน การที่จะยึดโอนปัจจัยการผลิตที่อยู่ในครอบครองของชาวต่างชาติมากระจายให้แก่ผู้ทำการผลิตย่อมทำได้ยากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะอาจจะถูกแทรกแซงทั้งทางการเมืองและทางเศรษฐกิจจากประเทศเหล่านั้น

ข. ปัจจัยการผลิตที่เกิดขึ้นใหม่

ปัจจัยการผลิตที่เกิดขึ้นจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นส่วนใหญ่มักจะตกอยู่ในมือของชนกลุ่มน้อย ทั้งนี้เพราะในระบบเศรษฐกิจแบบนายทุนนั้นผู้ที่กำลังยอมได้เปรียบในการแข่งขัน หากขาดมาตรการในการป้องกันการผูกขาดหรือการครอบงำแล้ว การขยายตัวของนายทุนจะเป็นไปในรูปการเพิ่มทุนอำนาจการผูกขาดและเพิ่มการครอบงำของธุรกิจขนาดใหญ่ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กก็จะค่อย ๆ ถูกกลืนหรือเลิกล้มกิจการ ทั้งนี้เพราะกิจการขนาดใหญ่ยอมได้เปรียบในเรื่องเงินทุน การแสวงหาเครดิต และความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการแข่งขัน

จากปรากฏการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเราจะพบว่า ในระบบนายทุนนั้น นโยบายและการช่วยเหลือต่าง ๆ ของรัฐบาลมักจะเป็นประโยชน์ต่อคนที่อยู่ในฐานะดี หรือคนที่อยู่ในฐานะที่ช่วย

ตัวเองได้ ส่วนคนจนทั่วไปไม่ค่อยได้รับประโยชน์ แต่กลับต้องแบกภาระมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น “ปฏิวัติเขียว” ทางเกษตรที่เร่งเพิ่มผลผลิตโดยการนำเอาความรู้และวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการผลิตนั้น ถ้าหากพิจารณาในด้านการกระจายรายได้ของประชากรในส่วนการเกษตรแล้วก็มีใช่เป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุดนัก เพราะการนำเอาวิธีการผลิตแบบใหม่มาใช้จำเป็นต้องลงทุนในการผลิตเพิ่มขึ้น เช่นต้องเตรียมดินก่อนทำการเพาะปลูกมากกว่าเดิม ต้องการระบบชลประทานที่ดี ต้องใช้ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช และการบำรุงรักษาต่าง ๆ เกษตรกรที่อยู่ในฐานะดีจึงจะทำได้ ส่วนพวกที่ยากจนที่ยังใช้กรรมวิธีการผลิตแบบเก่าจะไม่อยู่ในฐานะที่จะแข่งขันกับการผลิตแบบใหม่ได้ ทั้งในด้านการจำหน่ายและต้นทุนการผลิต จากข้อเสียเปรียบในการแข่งขันดังกล่าวอาจทำให้เกษตรกรที่ยากจนมีหนี้สินมาก และต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ที่ดินในที่สุด

การตั้งกำแพงภาษีที่สูง เพื่อช่วยเหลืออุตสาหกรรมภายในทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมภายในประเทศสามารถทำกำไรในอัตราที่สูง ทั้ง ๆ ที่อาจจะทำการผลิตอย่างไม่ค่อยมีประสิทธิภาพและมีต้นทุนการผลิตสูง การให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งสินค้าทุน วัตถุดิบและคนงานข้ามฝั่งจากต่างประเทศ ล้วนแต่เป็นการให้ประโยชน์แก่คนกลุ่มน้อย คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้รับประโยชน์โดยตรงแต่กลับต้องแบกภาระมากขึ้นในรูปของภาระภาษี การว่างงาน ค่าครองชีพที่สูงขึ้น สิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ในด้านความรู้ความสามารถที่แต่ละคนมีอยู่นั้นย่อมไม่สามารถที่จะนำมาแบ่งสรรโดยตรงได้ แต่ก็อาจทำได้โดยทางอ้อมด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่แรงงานที่ด้อยคุณภาพโดยการฝึกฝนอบรมและการศึกษา ปรากฏว่า จากการศึกษารื่องการลงทุนในการศึกษาของประเทศที่ยากจนนั้นพบว่าการลงทุนในระดับการศึกษาทั่วไปจะให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแก่ประเทศมากกว่าการลงทุนการศึกษาในระดับสูง^{๒๑} ทั้งนี้เพราะการลงทุนที่เน้นคุณภาพของการศึกษาทั่วไปและระดับกลางนั้นจะมีส่วนช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพของแรงงานส่วนใหญ่ ซึ่งจะมีส่วนช่วยลดช่วงของความแตกต่างในระดับรายได้ด้วย แต่ปรากฏว่าประเทศที่ยากจนส่วนใหญ่มิได้ทำอย่างจริงจัง บางประเทศกลับไปทุ่มเทการลงทุนในการศึกษาระดับสูง ซึ่งเป็นการช่วยกลุ่มชนที่มีรายได้ดีอยู่แล้วย่อมมีผลทำให้ความสามารถและระดับรายได้ของคนแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น

๒๑. Samuel Bowles, “Class Structure and Mass Education: The Beginings of a Study of Social and Education Policy, “mimeo, Department of Economics, Harvard University, March 1970

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ข้อบกพร่องที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบนายทุนโลกเสรีนั้นทำให้เกิดความแตกต่างในระดับรายได้ของคนในประเทศ และช่วงของความแตกต่างมีแนวโน้มที่จะทิ้งห่างออกไปทุกที ในทำนองเดียวกัน ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มโลกเสรีที่ตั้งอยู่บนรากฐานอันไม่เสมอภาคกันนั้นทำให้ประเทศที่ยากจนตกอยู่ในกรอบจำของประเทศไทยารววมกขนนทุกทท และทำให้ประเทศที่ยากจนไม่สามารถพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้รวดเร็ว จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ความแตกต่างกันในระดับรายได้และมาตรฐานความเป็นอยู่ระหว่างประเทศมีมากยิ่งขึ้น

ความแตกต่างดังกล่าวในขั้นแรกจะก่อให้เกิดการขัดแย้งทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มชนในประเทศที่ยากจนระหว่างกลุ่มที่มีฐานะดีกับกลุ่มที่ยากจน กลุ่มที่อยู่ในฐานะดีซึ่งมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายและบริหารประเทศย่อมจะพยายามรักษาระฐานะของตน ถ้าหากประเทศสามารถพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้รวดเร็วก็จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนได้บ้าง ทั้งนี้เพราะว่าความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ขยายตัวได้รวดเร็วขึ้นนั้นจะมีส่วนช่วยลดอัตราการว่างงาน และช่วยให้ความเป็นอยู่ของคนยากจนกระต้องขบบ้าง ถึงแม้ว่าช่วงของความแตกต่างในระดับรายได้ยังมีอยู่มากก็ตาม แต่ถ้าหากไม่สามารถขยายความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้ได้ส่วนสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของประชากรแล้ว ความกดดันทางเศรษฐกิจและสังคมก็จะมีมากยิ่งขึ้น คือกลุ่มที่ยากจนจะได้รับความเดือดร้อนมากขึ้นและจะพยายามทนร่นต่อสู้เพื่อการอยู่รอด การกระทำดังกล่าวอาจนำไปสู่การปฏิวัติเพื่อปฏิรูปทางเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศที่ยากจนเอง และความขัดแย้งดังกล่าวมิได้จำกัดวงเขตอยู่แต่เฉพาะภายในประเทศที่ยากจนเท่านั้น ยังอาจขยายออกไปเป็นการขัดแย้งระหว่างประเทศที่มีลัทธินิยมต่างกัน ซึ่งจะมีผลกระทบกระเทือนต่อสันติสุขของโลกในที่สุด

เกริกเกียรติ พิพัฒเสวีธรรม

(โปรดดูตารางประกอบในหน้าต่อไป)

World Distribution of Average Per Capita Income, 1965

	Average Per Capita Income (U.S.\$)	Population (Millions)	Total Income (billion U.S.\$)
Nonsocialist Countries:			
South and East Asia (exc. Japan)	106	908.2	96.4
Africa (exc. South Africa)	126	279.9	35.2
Oceania (exc. Australia and New Zealand)	176	3.4	0.6
Middle East (exc. Israel)	287	82.8	23.8
Latin America (exc. Cuba)	407	235.5	96.0
<i>POOR COUNTRIES</i>	167	1,509.8	252.0
Southern Europe	630	49.5	31.0
Japan, Israel, South Africa	840	118.4	99.4
Western Europe	1,730	273.5	472.3
Australia, New Zealand	2,030	14.0	28.5
North America	3,440	214.2	737.1
<i>RICH COUNTRIES</i>	2,040	669.6	1,367.3
Socialist Countries:			
Asia	99	732.1	72.6
Cuba	540	7.6	4.1
<i>POOR COUNTRIES</i>	104	739.7	76.7
Eastern Europe	820	121.3	99.8
USSR	1,150	230.6	265.2
<i>RICH COUNTRIES</i>	1,040	351.9	365.0

SOURCE: Hagen and Hawlyryshyn, "Analysis of World Income and Growth, 1955-1965" *Economic Development and Cultural Change*, Vol. XVIII, No. 1 (Oct. 1969) Part II, Tables 3-8.

Value of U.S. Direct Foreign Private Investment

By Area and Sector, 1929-1969

(all figures in million of dollars)

	1929	1950	1959	1969
ALL COUNTRIES	<u>7,528</u>	<u>11,788</u>	<u>29,375</u>	<u>70,763</u>
<i>UNDERDEVELOPED COUNTRIES:</i>	<u>3,878</u>	<u>5,705</u>	<u>11,536</u>	<u>20,000</u>
Mining and Smelting	751	718	1,604	2,321
Petroleum	721	2,139	5,127	7,830
Manufacturing	297	847	1,614	5,167
Other Sectors	2,109	2,001	3,191	4,682
<i>DEVELOPED COUNTRIES:</i>	<u>3,650</u>	<u>6,083</u>	<u>18,199</u>	<u>50,763</u>
Mining and Smelting	434	411	1,254	3,314
Petroleum	396	1,251	5,296	12,155
Manufacturing	1,516	2,984	8,078	24,283
Other Sectors	1,304	1,437	3,571	11,011

SOURCE: Thomas E. Weisskope, "United States Foreign Private Investment: An Empirical Survey" in *The Capitalist System*, Edited by Richard C. Edwards, Michael Reich and Thomas E. Weisskope, (Prentice Hall, 1972)

ตารางที่ ๓

The Growth Of U.S. Foreign Private Investment, 1950-1969.

(all figures in billion of dollars at year-end)

Year	Value of Assets			Direct	Direct
	Total	Long-term	Direct	Capital Outflow	Investment Income
1950	19.0	17.5	11.8	0.6	1.3
1951	20.5	19.0	13.0	0.5	1.5
1952	22.1	20.6	14.7	0.9	1.4
1953	23.8	22.2	16.3	0.7	1.4
1954	26.6	24.4	17.6	0.8	1.7
1955	29.1	26.8	19.4	0.8	1.9
1956	33.0	30.1	22.5	1.8	2.2
1957	36.8	33.6	25.4	2.1	2.3
1958	40.8	37.3	27.4	1.1	2.2
1959	44.8	41.2	29.7	1.4	2.2
1960	49.4	44.4	31.9	1.7	2.4
1961	55.5	49.0	34.7	1.6	2.8
1962	60.0	52.7	37.3	1.7	3.0
1963	66.5	58.3	40.7	2.0	3.1
1964	75.8	64.9	44.5	2.3	3.7
1965	81.5	71.4	49.5	3.5	4.0
1966	86.3	75.7	54.8	3.7	4.0
1967	93.6	81.7	59.5	3.1	4.5
1968	102.5	89.5	65.0	3.2	5.0
1969	110.2	96.0	70.8	3.1	5.6

SOURCE: Thomas E. Weisskope "United States Foreign Private Investment: Empirical Survey" in *The Capitalist System*; Edited by Richard C. Edwards, Michael Reich and Thomas E. Weisskops, (Prentice-Hall, 1972)